

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 30^{ΗΣ} ΜΑΡΤΙΟΥ 1957

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Η. ΠΟΥΛΙΤΣΑ

ΔΕΞΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΓΓΙΚΟΥ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΞΑΝΘΑΚΗ

Ἡ Ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας, συνελθοῦσα εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν τῇ 30^ῃ Μαρτίου 1957, ὥρα 6^η μ. μ., ὑπεδέχθη ἐπισήμως τὸ νέον τακτικὸν μέλος αὐτῆς ἐν τῇ τάξει τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν κ. **Ἰωάννην Ξανθάκη**.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Ὁ Πρόεδρος κ. **Παναγ. Πουλίτσας**, κηρύξας τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδρίας, ἔχειρέτισεν, ὡς κατωτέρω, τὸν νέον Ἀκαδημαϊκὸν καὶ ἐνεχείρισεν εἰς αὐτὸν τοὺς τίτλους καὶ τὰ ἀκαδημαϊκὰ διάσημα.

Μετὰ πλείστης χαρᾶς, ἀγαπητὲ κ. συνάδελφε, σὲ ὑποδέχεται καὶ ἐπισήμως σήμερον ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὡς τακτικὸν μέλος αὐτῆς ἐν τῇ Τάξει τῶν Θετικῶν ἐπιστημῶν. Ἀφοσιωθεὶς ἐκ κλίσεως σφοδρᾶς καὶ μετὰ ζήλου ἱεροῦ εἰς τὴν θεραπείαν τῆς ὑψηλῆς—κυριολεκτικῶς καὶ μεταφορικῶς—καὶ ἀρχαιοτάτης ἐπιστήμης, τῆς ἀσχολουμένης περὶ τὴν μελέτην τῶν οὐρανίων σωμάτων, τῆς Ἀστρονομίας, διεκρίθης ἐξόχως ἐν αὐτῇ διὰ περισπουδάστων συγγραμμάτων, ἔτι δὲ καὶ διὰ τῆς πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας, ἀναδειχθεὶς πεπνυμένος ἱεροφάντης καὶ μυσταγωγὸς αὐτῆς, τιμῆσας τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ ἐν τῷ διεθνῇ ἐπιστημονικῷ σίβω. Διὰ τοιαύτης ἰσχυρᾶς ἐπιστημονικῆς πανοπλίας ὀπλισμένος καὶ δι' ἐξαιρετόν ἦθος καὶ ἄλλων ἀρετῶν πεπροικισμένος, ἐξ ὧν θὰ ἐπεθύμουν ἰδιαιτέρως νὰ ἀναφέρω τὴν ἀγαστὴν μετριοφροσύνην καὶ σεμνότητα, εὐεξήγητον εἶναι ὅτι ἐπέτυχες εὐάλωτον τὴν ἔδραν καὶ τὴν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν εἴσοδον.

Πᾶσαι αἱ ἐπιστῆμαι εἶναι βεβαίως ποθνεῖναι καὶ ζηλωταί, καὶ τὰ ἀντικείμενα καὶ προβλήματα, περὶ ἃ ἀσχολοῦνται προκαλοῦσι τὸ διαφέρον τοῦ διανοητικοῦ ἀν-

θρώπου, ἀλλὰ μεμονωμένως, ἄλλη τούτου καὶ ἄλλη ἐκείνου, καὶ εἰς διάφορον ἐκάστη βαθμόν. Τὰ ἀντικείμενα ὅμως περὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν ὁποίων ἀσχολεῖται ἡ ἐπιστήμη, εἰς ἣν ἀφωσιώθητε, ἡ ἀστρονομία προκαλοῦσι τὸ διαφέρον, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, παντὸς ἀνθρώπου, διανοητικοῦ καὶ μὴ, καὶ αὐτοῦ τοῦ ὅλως ἀμορφώτου καὶ ἀπλοῦκόυ. Διότι δὲν πιστεύω, ὅτι ὑπῆρξεν ἢ ὑπάρχει ἄνθρωπος — ἐκτὸς ἐὰν εἶναι ὅλως ζφώδης — ὅσονδήποτε ἀπλοῦκός, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγρότης, ὁ ποιμὴν, ὁ ναύτης, ὅστις παρατηρῶν τὸν ἑναστρον οὐρανόν, κατὰ γαλήριον καὶ ἀστροφρεγῆ νύκτα, νὰ μὴ ἠσθάνθη κατάπληξιν ἐκ τοῦ λαμπροῦ καὶ θαυμαστοῦ φαινομένου, καὶ νὰ μὴ εἶχε τὴν περιέργειαν νὰ μάθῃ τί εἶναι ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ διαστίζοντα αὐτὸν ἄστρα. Ἦτο ἐπόμενον, ἡ μὲν ἄγνοια, ἡ κατάπληξις καὶ ἡ λαϊκὴ φαντασία νὰ γεννήσωσιν ἀφελεῖς καὶ ἀστείας ὑποθέσεις καὶ νὰ δώσωσι παιδαριώδεις ἐξηγήσεις εἰς τὰ φαινόμενα. Ἡ δὲ ἀμάθεια ἢ ἡμιμάθεια τῶν ἐχόντων ποιὰν τινα μόρφωσιν ἢ ἐμπειρίαν ἢ ἐνίστε καὶ ἡ ἀγνοτεία νὰ γεννήσῃ ἀπὸ τῆς πολλῆς ἀρχαιότητος τὴν ψευδπιστήμην τῆς ἀστρολογίας, διατηρηθεῖσαν ἐν ὑπολήψει μέχρι τέλους τοῦ 17^{ου} αἰῶνος.

Καὶ τὸ μὲν σκότος τῆς ἀμαθείας διέλυσεν ἡ ἀναπτυχθεῖσα καὶ εἰς καταπληκτικὸν καὶ ἀληθῶς ἀπίθανον ὕψος ἀναχθεῖσα κραταιὰ ἐπιστήμη τῆς ἀστρονομίας, ἐξηγήσασα μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν καὶ μετὰ πάσης ἀκριβείας τὰ κατὰ τὸν οὐράνιον κόσμον. Ἐξήγησεν εἰς ἡμᾶς τί εἶναι τὰ ἄστρα καὶ οἱ ἀστερισμοί, τὸν ὄγκον, τὴν μᾶζαν, τὴν πυκνότητα, τὰς διαστάσεις καὶ αὐτὴν τὴν βαρύτητα τούτων, τὴν ἀπόστασιν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, τὰς κινήσεις καὶ τὰς τροχιάς αὐτῶν καὶ πλεῖστα ἄλλα σχεικὰ ζητήματα, καὶ μᾶς προλέγει μετ' ἀκριβείας, μέχρι καὶ τοῦ ἐλαχίστου κλάσματος τοῦ δευτερολέπτου, τὴν ἐμφάνισιν, ἥτοι τὴν διὰ τοῦ μεσημβρινοῦ διέλευσιν αὐτῶν καὶ ἄλλων οὐρανίων σωμάτων, ὡς τῶν κομητῶν, τὰς ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης κλπ.

Ἄλλ' ἐνῶ ἔλυσεν τὰς κεφαλαιώδεις ἀπορίας ἡμῶν περὶ τοῦ σύμπαντος, ἀντιθέτως ἔθηκεν εἰς δεινοτάτην δοκιμασίαν τὴν πτωχὴν διάνοιαν τῶν ἐξ ἡμῶν βεβήλων, ἀνίκανον καὶ νὰ συλλάβῃ κἄν τὴν ἰδέαν τοῦ ἀποκαλυπτομένου ὑπερθαυματοῦ κόσμου. Ἀποκαλύπτει εἰς ἡμᾶς, ὅτι ὁ ἡμέτερος ἥλιος, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ ἐντὸς αὐτοῦ 301.200 οὐράνια σώματα τοῦ μεγέθους τῆς γῆς, εἶναι εἰς ἐκ τῶν δισεκατομμυρίων ἀπλανῶν ἀστέρων τοῦ ἀστρικοῦ συστήματος ἡμῶν, τοῦ Γαλαξίου ὅτι οὗτος πάλιν εἶναι εἰς ἐκ τῶν ἐν τῷ στερεώματι πολυπληθῶν σπειροειδῶν νεφελειδῶν ὅτι καὶ οἱ νεφελειδεῖς αὐτοὶ ἀποτελοῦνται ἐξ ἀπειροπληθῶν ἰδίων ἡλιακῶν κόσμων ὅτι αἱ ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις αὐτῶν ὑπολογίζονται εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων καὶ ἑκατομμυρίων ἐτῶν φωτός, ὅτι π. χ. ἵνα φθάσῃ εἰς τὴν γῆν τὸ φῶς (ὅπερ, ὡς γνωστόν, ἔχει ταχύτητα 300 ἑκατομμυρίων μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον) τοῦ ἑγγυτέρου πρὸς αὐτὴν κειμένου σπειροειδοῦς νεφελειδοῦς τῆς Ἀνδρομέδας χρειά-

ζεται 900.000 ἔτη. Καὶ τὸ ἔτι σπουδαιότερον, ὅτι εἰς τὸν ἀσύλληπτον αὐτὸν κόσμον ἐπικρατεῖ πλήρης τάξις καὶ ἁρμονία.

Ἐὰν ὁ κοινὸς ἀνθρώπινος νοῦς δὲν δύναται ὄχι γὰρ ἐννοῆσαι, ἀλλ' οὔτε γὰρ συλλάβει καὶ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀπείρου τοῦ κόσμου, τὸ ἀναρίθμητον τῶν οὐρανίων σωμάτων, τὰς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις των κλπ., ἐννοεῖ ὅμως καὶ πιστεύει ὅτι ἀρχὴ πάντων τούτων εἶναι εἷς Δημιουργός, καὶ ἀπὸ βάθους τῆς καταπλήκτου ψυχῆς του γονυπετῆς ἀνακράζει μετὰ τοῦ Προφητάνακτος: «Οἱ Οὐρανοὶ διηγούνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν Αὐτοῦ τὸ στερέωμα. Ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα Σου, Κύριε».

Ἐὰν ἐτόλμησα, ἀγαπητὲ κ. Συνάδελφε, γὰρ θίξω, ἔστω καὶ τόσον ἀκροθιγῶς, πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἰδικήν σας ἁρμοδιότητα, ἔπραξα τοῦτο μόνον καὶ μόνον, ἵνα καὶ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ εὐκαιρία, ὑπομνήσω πόσα ὠφέλιμα διδάγματα θὰ ἡδυνάμεθα οἱ ἄνθρωποι γὰρ ἀντλήσωμεν ἐκ τῆς ἐν τῷ σύμπαντι ἁρμονίας καὶ ἐκ τοῦ ὑπερθαυμαστοῦ μεγαλείου αὐτοῦ, πρὸ τῶν ὁποίων ἢ μὲν ἀνθρωπίνῃ δυσαρμονία γεννᾷ λύπην, ἢ δὲ οἴησις καὶ φροσύσις εἶναι κωμική.

Ἐπὶ τούτοις, ἐπιδίδων σοι ἀσμένως, ἀγαπητὲ κ. Συνάδελφε, τὰ ἀκαδημαϊκὰ διάσημα, σοὶ ἀπευθύνω ἐξ ὀνόματος καὶ τοῦ Σώματος θερμοτάτα συγκαροτήρια καὶ τὰς ἀρίστας τῶν εὐχῶν ὑπὲρ εὐδοκίμου συνεχίσεως τοῦ λαμπροῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου ὑμῶν ἐν υἰείᾳ ἀμώμφ.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΒΑΣ. ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ

Μετὰ τὸν χαριετισμὸν τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας, ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. **Βασίλειος Αἰγινήτης** ὠμίλησεν, ὡς κάτωθι, περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς σταδιοδρομίας καὶ τοῦ ἔργου τοῦ κ. **Ἰωάνν. Ξανθάκη**.

Κύριε Συνάδελφε,

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἔχουσα ὡς βασικὸν καθῆκον τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τοὺς κόλπους τῆς τῶν προνομούχων διανοιῶν, τῶν διαπρεπουσῶν ἐπὶ Ἐπιστήμῃ καὶ Ἀρετῇ, ἐξέλεξεν ὑμᾶς μετὰ σπανίας πλειοψηφίας τακτικὸν μέλος τῆς, ἀναγνωρίσασα καὶ ἐπιβραβεύσασα τοιοῦτρόπως τὸ ἔργον καὶ τὰ προσόντα ὑμῶν.

Ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιστημονικῆς παρουσιάσατε ἐργασίαν μακρὰν καὶ πολύμοχθον, ἀλλὰ καὶ πλήρη σοβαρῶν ἐπιτυχιῶν. Ἐξήλθετε ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν πτυχιούχος μὲ τὸν βαθμὸν ἄριστα καὶ διδάκτωρ τῶν Φυσικῶν καὶ Μαθηματικῶν ἐπιστημῶν μὲ τὸν αὐτὸν ἀνώτατον βαθμὸν διὰ λαμπρᾶς πρωτοτύπου μαθηματικῆς ἐργασίας.

Ἐκ τῆς ἐπιτυχίας εἰς τὸ πρῶτον τοῦτο στάδιον τῶν σπουδῶν σας προσελήφθητε ὑπὸ τοῦ μεγάλου διδασκάλου σας ἀειμνήστου Δημητρίου Αἰγινήτου ὡς βοή-

θός εἰς τὸ Ἔργαστήριον τῆς Ἀστρονομίας, κατόπιν δὲ τῇ προτάσει τούτου προήχθητε εἰς μόνιμον ἐπιμελητὴν εἰς τὸ αὐτὸ ἐργαστήριον, ἕνεκα τῆς λίαν ἐπιτυχοῦς ἐργασίας σας. Πράγματι, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας σας, πλὴν τῆς διδακτικῆς σας δράσεως, ἡ ὁποία ἐν τέλει ἦτο εὐρυτάτη, καθόσον σᾶς ἀνετέθη ἐκτὸς τῆς Πρακτικῆς Ἀστρονομίας καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ κυριωτέρου μέρους τῆς Μαθηματικῆς Ἀστρονομίας ὡς καὶ τῆς Πρακτικῆς Μετεωρολογίας, ἐξετελέσατε καὶ σειρὰν ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ, δημοσιευθεῖσάν εἰς τὰ Χρονικά τοῦ ἰδρύματος τούτου. Ἡ ἐξέλιξις σας καὶ εἰς τὸ σάδιον αὐτὸ εἶχεν ὡς ἀποτελεσματὴν τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρετικὴν ἐκτίμησιν τοῦ σοφοῦ διδασκάλου σας.

Ἡ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν συμπλήρωσις τῶν σπουδῶν σας ἦτο ἐπιβαλλομένη ἐκ τῆς βεβαίας πλέον ἐπιτυχίας σας εἰς τὸ ἀνώτατον ἐπιστημονικὸν πεδίον. Μετέβητε πρὸς τοῦτο εἰς Γαλλίαν, ὡς ὑπότροφος τοῦ Κράτους, ἐπιτυχῶν εἰς διεξαχθέντα διαγωνισμὸν δι' εὐρυτέρας σπουδὰς εἰς τὴν Μηχανικὴν καὶ τὴν Ἀστρονομίαν. Δύο μῆνας μετὰ τὴν ἄφιξίν σας εἰς τὴν Γαλλίαν προσελήφθητε εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Στρασβούργου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνελάβετε ὑπεύθυνον ὑπηρεσίαν καὶ παρηκολογήσατε τὰ μαθήματα τοῦ διασήμεου *Danjon*, τοῦ νῦν ἀκαδημαϊκοῦ καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπίου τῶν Παρισίων. Ἐκεῖ, εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀνέλαμψαν τὰ ἐξαιρετικὰ σας πνευματικὰ προσόντα, ἡ ἰδιοφυΐα σας, οὐ μόνον εἰς τὴν θεωρίαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν, ἡ κριτικὴ καὶ ἐφευρετικὴ ἰκανότης σας ἐπὶ εὐρυτάτου ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου, τὰ ὁποῖα προὔκαλεσαν τὴν βαθεῖαν ἐκτίμησιν καὶ τῶν ἐκεῖ μεγάλων διδασκάλων σας, ἐκφρασθέντων δι' ἐνθουσιωδῶν ἐγγράφων περὶ τῶν ἐπιτυχῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐργασίας σας.

Εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Στρασβούργου ἐξετελέσατε πολυαρίθμους παρατηρήσεις, Ἡλίου, πολικοῦ, Σελήνης, ὡς καὶ φωτομετρικὰς ἀπλανῶν, ἠρρηνήσατε δὲ λίαν ἐπιτυχῶς καὶ πολλὰ σοβαρὰ ἀστρονομικὰ ζητήματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνεδείχθητε εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν Μαθηματικῶν καὶ ἰδίως τῆς Μηχανικῆς καὶ τῆς Στατιστικῆς. Ἐκτὸς τῶν ἀστρονομικῶν τούτων, ἐξετελέσατε σειρὰν πειραμάτων διὰ τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς βαρύτητος ἐν Στρασβούργῳ καὶ *Metz*. Δυστυχῶς ὁ χρόνος δὲν ἐπιτρέπει, ὅπως ἀναφέρω ἔστω καὶ μόνον τοὺς τίτλους τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἐργασιῶν σας. Μοὶ ἐπιβάλλεται ὅμως νὰ εἶπω ὅτι αὗται εἶναι σοβαραὶ καὶ ἀνήκουν εἰς μεγάλην περιοχὴν, ἣτοι εἰς τὰ καθαρὰ Μαθηματικά, τὴν Στατιστικὴν, τὴν Ἀστρονομίαν, πρακτικὴν καὶ θεωρητικὴν, καὶ τὴν Γεωφυσικὴν (Ἀστρομετεωρολογίαν).

Καθ' ὃν χρόνον εὐρίσκεισθε εἰς τὴν ὁδὸν σπουδαίας ἀνακαλύψεως, *sur la voie d'une découverte importante*, ὡς ἔγραψεν ὁ *Danjon*, ἔληγεν ἡ ὑποτροφία σας καὶ ἠναγκάσθητε νὰ ἐπιστρέψητε εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ διασήμεου διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπίου τοῦ Στρασβούργου ἐκλήθητε, ὅπως μεταβῆτε ἐκεῖ καὶ συνεχίσητε τὴν διακοπεῖσαν ἐργασίαν σας δαπάναις τοῦ ἐν λόγῳ γαλ-

λικού ιδρύματος. Ἐπιπλέον, μὴ ἐγκριθείσης ὑπὸ τῆς τότε Κυβερνήσεώς μας τῆς σχετικῆς αἰτήσεώς σας περὶ χορηγήσεως ἀδείας ἑνὸς μόνου ἔτους ἄνευ ἀποδοχῶν, ἐμταιώθη ἢ εἰς Γαλλίαν μετάβασίς σας. Καὶ ἀκόμη παραμένει ἄλυτον τὸ πρόβλημα εἰς τὸ ὁποῖον ἠσχολήθητε ἐκεῖ.

Ἐν Ἑλλάδι ἐξελέγητε καθηγητῆς τῶν Ἀνωτέρων Μαθηματικῶν εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων καὶ κατόπιν τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Ἀστρονομίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης. Ἀλλὰ ἀστρονόμος ἀφ' ἑνὸς ἄνευ τηλεσκοπίου καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων ὀργάνων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἄνευ βιβλιοθήκης, δηλαδὴ στρατιώτης τελείως ἄοπλος ἐν πολέμῳ. Μὲ τοιαύτας ἐλλείψεις ἢ ἀποτυχία σας ἔπρεπε νὰ εἶναι πλήρης. Ἡ ἐκ τοῦ μηδενὸς δημιουργία, ἂν μὴ ἀδύνατος, δὲν εἶναι εὐχερῆς καὶ τοῦ παντός. Ἐν τούτοις καὶ ἐκεῖ ἡ δρᾶσίς σας ὑπῆρξεν ἐξαιρετικῆ. Ἰδρῦσατε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης Ἐργαστήριον Ἀστρονομίας μετὰ τηλεσκοπίου, ἐδημοσιεύσατε πολύτομον σειρὰν συγγραμμάτων Ἀστρονομίας, Μαθηματικῶν, Θεωρίας τῶν σφαλμάτων καὶ Λογισμοῦ πιθανοτήτων καὶ συγχρόνως ἠσχολήθητε εἰς ἐρεύνας ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων. Ἐκ τῶν πρωτοτύπων τούτων ἐργασιῶν σας θὰ ἀναφέρω μόνον τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἀέρος εἰς παγκόσμιον κλίμακα κατὰ τὰς διαδοχικὰς περιόδους τῆς ἡλιακῆς δραστηριότητος, ἐργασία καταλήξασαν καὶ εἰς βαρυσήμαντον μαθηματικὸν τύπον προγνώσεως τοῦ καιροῦ παγκοσμίως καὶ ὑπὸ μακρὰν προθεσίαν. Ὁ τύπος οὗτος, ὡς εἶναι γνωστὸν εἰς πάντας, ἐπληθεύθη κατὰ τρόπον ἐκπληκτικὸν τόσον ἐν Ἑλλάδι, ὅσον καὶ εἰς ἄλλας χώρας. Ἡ ἐργασία αὕτη προὐξήνησεν ἀρίστην ἐντύπωσιν εἰς τὸν διεθνή ἐπιστημονικὸν κόσμον.

Καὶ ταῦτα πάντα συνωδεύοντο ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπὸ μεγάλης κοινωνικῆς δράσεως, ἢ ὁποία ἀπεκάλυψε τὴν ἐξαιρετικὴν διοικητικὴν ἰκανότητά σας. Ἐκ τῆς δράσεώς σας ταύτης θὰ ἀναφέρω μόνον τὴν ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν τοῦ μεγάλου νεοσυστάτου ἀμερικανικοῦ Νοσοκομείου τῆς Θεσσαλονίκης, ἀνατεθειῶσαν εἰς ὑμᾶς, καὶ τὴν προκλήθεισαν γενικὴν ἐκτίμησιν διὰ τὴν διοικητικὴν ἰκανότητά σας. Παρελάβετε μόνον τὸ κενὸν κτήριον καὶ παρεδώσατε τέλειον νοσοκομεῖον ἐν ἐνεργείᾳ. Ἐπίσης, εἰς σᾶς ἀνετέθη ἡ διοίκησις τοῦ Δημοσίου Μαιευτηρίου καὶ πολλὰ ἄλλα ἔργα τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Μεγαλύτεραν ἐπιτυχίαν τόσον ποικίλης δράσεως δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ φαντασθῇ.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν. Γνωρίζων ὅμως τὸν μετριόφρονα χαρακτῆρά σας, νομίζω ὅτι μοι ἐπιβάλλεται σήμερον, ὅπως ἀποκαλύψω τὴν σοβαρότητα τῆς σημερινῆς οὐχὶ ὀμιλίας, ἀλλὰ νέας σπουδαίας ἀνακοινώσεώς σας, διὰ τῆς ὁποίας ἐκμηδενίζετε ἰσχνούσας δοξασίας καὶ διαφωτίζετε τὸ πρόβλημα τῶν βασικῶν φαινομένων τῆς ἡλιακῆς δραστηριότητος (κηλίδες, προεξοχαὶ κλπ.) διὰ νέας ἐρευνητικῆς ὁδοῦ καταληξάσης εἰς ἀκλονήτους μαθηματικὸς τύπους μεγάλης ἀκριβείας. Καὶ

ταῦτα ἐπὶ πολυπλοκωτάτου καὶ σπουδαιοτάτου ζητήματος τῆς Ἀστρονομίας, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶνται τὰ σοβαρώτερα τῶν ἐπὶ τῆς Γῆς φαινομένων, ὡς καὶ ἄλλα γενικώτερα τῆς ἐξελίξεως τοῦ Σύμπαντος. Ἡ ἀνακοίνωσίς σας αὕτη, κυριολεκτικῶς ἀπροσδόκητος καὶ πρωτότυπος, προερχομένη οὐχὶ πλέον ἐξ ὑποθέσεων ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν ἀπειραρίθμων καὶ μακροχρονίων παρατηρήσεων τῶν σπουδαιοτέρων Ἀστεροσκοπειῶν, θὰ προκαλέσῃ βεβαίως νέαν ἔκπληξιν εἰς τὸν διεθνή ἐπιστημονικὸν κόσμον. Ἐν συνόψει, κατορθώσατε γὰρ μεταφέρετε τὸν Ἥλιον ἐπὶ τοῦ γραφείου σας καὶ γὰρ ἐξετάσητε αὐτὸν διὰ τοῦ ἀκριβεστέρου καὶ ἀσφαλεστέρου ἐπιστημονικοῦ ὄργανου, τῶν Μαθηματικῶν. Τοιοῦτοτρόπως θὰ ἀποκαλύψετε σήμερον νόμους καὶ σχέσεις εἰς τὸν λαβύρινθον τῆς δράσεως τοῦ Ἥλιου, τοῦ γίγαντος τούτου καὶ κυρίαρχου τοῦ πλανητικοῦ μας συστήματος.

Διὰ τῶν δύο σπουδαίων εἰς ἀποτελέσματα ἐργασιῶν σας, τὰς ὁποίας ἐξεθέσαμεν, παρέχετε καὶ εὐρὴν στάδιον ἐρευνῶν, τὸ ὁποῖον ὑπόσχεται καὶ ἄλλας ἀποκαλύψεις, τὸ σύνολον δὲ τοῦτο μεθόδου καὶ ἐπιτευγμάτων θὰ χαρακτηρίζῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην. Ἐπιβάλλεται λοιπὸν αἱ ἔρευναι αὗται γὰρ ἐξακολουθήσουν ὑφ' ὑμῶν καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων μας πρὸς διατήρησιν τῆς ἐπιτευχθείσης πρωτοπορείας εἰς τὸ πεδίον τοῦτο τῶν ἐρευνῶν.

Τέλος, θὰ ἦτο παράλειψις ἄδικος, ἐὰν ἀπεισιώπων τὰ τοῦ χαρακτηῆρός σας, διακρινόμενον διὰ τὴν εὐθύτητα, τὴν τιμιότητα, τὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως λευκότητα καὶ γενικῶς ἐπὶ ἀρετῇ κατὰ γενικὴν ἐκτίμησιν. Τοιοῦτοτρόπως, διακρινόμενος ἐπὶ ἐπιστήμῃ καὶ ἀρετῇ, ἀποτελεῖτε τὸν τύπον τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ.

Κύριε συνάδελφε,

Ἐπὶ τοιοῦτους λαμπροὺς ὄρους, οἱ ὁποῖοι σᾶς ἀναδεικνύουν εἰς ἓνα τῶν διαπρεπεστέρων Ἑλλήνων ἐπιστημόνων, εἰσέρχεσθε εἰς τὴν Ἀκαδημίαν μας, τὸ ἀνώτατον τοῦτο τέμενος τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν σᾶς ἀπευθύνει δι' ἐμοῦ τὸ εἰσόδιον «ὡς εὖ παρέστητε». Εὐχομαι δὲ ὀλοψύχως, ὅπως ὁ Θεὸς χάριση εἰς ὑμᾶς μακρὸν καὶ ἀνέφελον βίον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἀσφαλῶς θὰ τιμᾶτε πάντοτε τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν Ἀκαδημίαν μας.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΞΑΝΘΑΚΗ

Ὁ νέος ἀκαδημαϊκὸς κ. Ἰωάννης Ξανθάκης, λαβὼν ἐν συνεχείᾳ τὸν λόγον, ἠὺχαρίστησεν, ὡς κατωτέρω, διὰ τὴν ἐκλογὴν του ὡς μέλους τῆς Ἀκαδημίας καὶ διὰ τὰς φιλόφρονας πρὸς αὐτὸν προσφωνήσεις τοῦ προέδρου κ. Παν. Η. Πουλίτσα καὶ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Βασ. Αἰγινήτου, εἶτα δὲ ἀνέπτυξε τὸ θέμα: Αἱ σύγχρονοι ἔρευναι ἐπὶ τοῦ ἡλίου.

Κύριε Πρόεδρε,

Σας εύχαριστώ θερμῶς διὰ τοὺς φιλόφρονες λόγους τοὺς ὁποίους εἶχατε τὴν καλωσύνην νὰ μοι ἀπευθύνετε. Εὐχαριστῶ ἐπίσης θερμῶς τὸν σεβαστὸν καθηγητὴν Βασιλείον Αἰγινῆτην δι' ὅσα περὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἔργου μου εἶπε, καθὼς καὶ τὰ ἀξιότιμα μέλη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ποὺ μοῦ ἔκαμαν τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ μὲ ἐκλέξουν συνάδελφόν των.

Ὑποβάλλω εὐλαβῶς εὐχαριστίας πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα, ὅστις ηὐδόκησε νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογήν μου ταύτην καὶ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Κυβέρνησιν, ἣτις εἰσηγήθη τὴν ἐπικύρωσιν.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, ἃς μοι ἐπιτραπῆ, νὰ ἀναμνηθῶ τῶν ἐκλιπόντων διδασκάλων μου Γεωργίου Ρεμούνδου, Παναγιώτου Ζερβοῦ καὶ Δημητρίου Αἰγινῆτου, οἵτινες ὑπῆρξαν συνάμα καὶ ἐξέχοντα μέλη τῆς Τάξεως τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν.

Τοῦ τελευταίου εἶχον τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν νὰ διατελέσω ὄχι μόνον μαθητὴς ἀλλὰ καὶ συνεργάτης. Τὸ ἔργον του δὲ τόσον τὸ ἐπιστημονικόν, ὅσον καὶ τὸ ὀργανωτικὸν μόλις σήμερον καθίσταται δυνατὸν νὰ ἐκτιμηθῆ κατὰ τρόπον ἀντικειμενικόν, ὅποτε ἡμεῖς οἱ μεταγενέστεροι ἐγνωρίσαμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς πόσον δύσκολον εἶναι νὰ δημιουργήσῃ τις εἰς μίαν μικρὰν καὶ πτωχὴν χώραν ἐν καθαρῶς ἐπιστημονικὸν κέντρον. Δικαίως οὗτος θεωρεῖται σήμερον ὡς ὁ θεμελιωτὴς τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς Ἀστρονομίας καὶ Μετεωρολογίας.

ΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΕΡΕΥΝΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ὁ ἥλιος εἶναι μία ἀερρώδης σφαῖρα, τῆς ὁποίας ὁ ὄγκος ὑπερβαίνει κατὰ 1.302.200 φορὰς τὸν ὄγκον τῆς Γῆς. Ἀπὸ τὴν τιμὴν τῆς βαρύτητος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς καὶ τὴν μεταβατικὴν ταχύτητα αὐτῆς συνάγεται ὅτι ἡ μᾶζα τοῦ Ἡλίου εἶναι 333.432 φορὰς μεγαλυτέρα τῆς μάζης τῆς Γῆς.

Τὰ ἀριθμητικὰ ταῦτα δεδομένα δεικνύουν σαφῶς πόσον μικρὰν σημασίαν κέκτηται ὁ πλανήτης μας ἀπὸ ἀπόψεως ὄγκου καὶ μάζης ἔναντι τοῦ γιγαντιαίου ἄστρου τῆς ἡμέρας. Ἐὰν παραστήσωμεν τὸν Ἡλιον διὰ μιᾶς σφαίρας ἀκτίνος 1 μέτρου καὶ βάρους ἑνὸς τόννου, τότε ἡ Γῆ δέον νὰ παρασταθῆ δι' ἐνὸς σφαιριδίου ἀκτίνος μικροτέρας τοῦ ἑκατοστομέτρου καὶ βάρους 3 γραμμαρίων. Ἐν τούτοις ὁ μεγαλοπρεπὴς οὗτος δικτάτωρ τοῦ πλανητικοῦ μας συστήματος δὲν εἶναι παρὰ ἕνας νάνος ἀστήρ, προκεχωρημένης μᾶλλον ἡλικίας.

Αἱ πρῶται ἀκριβεῖς παρατηρήσεις τῆς ἡλιακῆς ἐπιφανείας ἤρχισαν μὲ τὸν Γαλιλαῖον εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀστρονομικῆς διόπτρας. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ἐκείνης πολλὰ ἐξελιξίσεις καὶ πρόοδοι ἐσημειώθησαν τόσον εἰς τὸ θεωρητικὸν πεδῖον